

Les properes dianes de Bush

El president dels EUA, George W. Bush, va traslladar-nos en el túnel del temps cap a la guerra freda de Reagan en el seu discurs de l'estat de la Unió de la setmana passada. En un to bel·licista, assenyala l'Iraq, l'Iran i Corea del Nord com els enemics públics número 1 dels EUA i del món. De moment, però, els marines han començat a desembarcar en altres països, com Filipines, Iemen i Somàlia.

Provem l'exercici recomanat per diversos analistes de política internacional. Agafem el discurs sobre l'estat de la Unió pronunciat per George W. Bush la setmana passada, i canviem les invectives al terrorisme islàmic per catilinàries als soviètics. Canviem també l'"*axis of evil*" (eixos del dimoni o del mal) actual per l'"*evil empire*" (imperi del diable o del maligne) pronunciat fins a la sacietat als vuitanta. I què tenim? El discurs de Reagan quan era president dels EUA. Fins i tot Bush va acabar amb la tradicional apel·lació a Déu que tant usava el que va ser un dels presidents més populars dels EUA: "Molts —va concloure Bush— han descobert que fins i tot en la tragèdia —especialment en la tragèdia— Déu és a prop." De fet, aquí l'únic que hi ha sortit perdent és el dimoni o l'encarnació del mal, ja que on abans tenia imperis ara només té eixos.

Si hem de fer cas a Bush, els eixos del mal d'avui són una dotzena, però només va esmentar els tres primers: l'Iraq, Corea del Nord i l'Iran. Aquestes dues dictadures i una tercera democràcia controlada amb mètodes autoritaris són, segons el president dels EUA, una amenaça pels EUA i la pau mundial "sense precedents", ja que promocionen el terrorisme internacional i busquen afanyosament de dotar-se d'armes de destrucció massiva.

Acte seguit, Bush va advertir que combatre això costava diners "extres": 48 mil milions de dòlars per al Pentàgon, és a dir, defensa, i 38 mil milions per a seguretat interior. I va apel·lar implícitament als representants demòcrates a deixar de bloquejar el pla de relançament econòmic per poder fer realitat aquestes despeses: "Sigui quin sigui el preu a pagar per defensar el nostre país, el pagarem [...] la indiferència seria catastròfica."

De fet, sembla que la qüestió econòmica és el que realment interessa a Bush. Alguns analistes internacionals fins i tot han llegit el discurs en clau de relançament de l'economia interior per mitjà del complex militar industrial dels EUA. I aquí s'inclou el projecte de l'escut antimíssils (NMD), que Bush pot justificar amb les amenaces nuclears i biològiques dels règims de Bagdad, Pyongyang i Teheran. Però que va ser molt discutit abans i després dels atemptats de l'11 de setembre. De fet, en el discurs de Bush, Bin Laden només apareix de passada, i els fets de l'11 de setembre tampoc no van estar al centre del discurs antiterrorista. Per contra, en l'al·locució presidencial pronunciada al novembre davant la mateixa audiència, i amb les desferres de les Torres Bessones encara fumejant, no va esmentar ni l'Iran (ja que era bàsic per atacar amb tranquil·litat l'Afganistan) ni tampoc els grups Hamas i Hezbol·lah (per no excitar altres aliats àrabs i musulmans en la mateixa guerra antiterrorista).

Sigui com sigui, aquests tres estats, que abans anomenaven "estats delinqüents", ara s'han posat destacats en la diana. Però Bush tampoc ha aclarit què els pensa fer. I és que de fet té poc marge de maniobra, més enllà d'usar-los per legitimar la seva aposta per l'NMD. Corea del Nord, per exemple: alts funcionaris del Govern dels EUA descarten que el règim de Pyongyang tingui relació amb els atacs de l'11 de setembre ni amb el terrorisme global. Per si de cas, però, Bush ha congelat els esforços de distensió que havia iniciat l'administració Clinton.

En el cas de l'Iran és similar. No s'ha provat cap lligam amb l'11 de setembre, i els que acusen funcionaris de Teheran d'haver facilitat la fugida de Bin Laden, a l'executiu de Bush, són molt minoritaris. A més, el país viu un moment delicat

a l'interior de pugna entre renovadors i conservadors que una intervenció militar podria tornar a tancar. Tampoc Europa permetria una intervenció a l'Iran, no en va el ministre d'Exteriors del Regne Unit, Jack Straw, s'ha desplaçat dues vegades a Teheran des de l'11 de setembre.

El cas de l'Iraq és diferent, ja que són nombrosos dins l'executiu de Bush els partidaris d'acabar amb Saddam Hussein. El ministre de Defensa, Donald Rumsfeld, el viceministre de la mateixa cartera, Paul Wolfowitz, l'exdirector de la CIA, James Woolsey, i l'influent president del consell assessor de Defensa, Richard Perler, volen aplicar la fórmula afgana: armar l'oposició iraquiana a Jordània i Kuwait, així com els kurds del nord de l'Iraq, i ajudar-los, a tots plegats, a força d'atacs aeris. Però aquesta opció, de moment, no té el suport ni del secretari d'estat, Colin Powell, ni de l'actual cap de la CIA, George Tennen, ni dels aliats Aràbia Saudita i Turquia. Tots ells desconfien de l'oposició iraquiana, i a més Turquia no vol ni sentir parlar de donar armes als kurds.

Filipines, primer. Amb els focs artificials llançats per Bush contra l'Iran, l'Iraq i Corea del Nord, han passat més despercebuts els estats on la presència dels marines que busquen terroristes ja és ben real, i en concret a dues regions, el sud-est asiàtic i el Corn d'Àfrica.

En el primer cas, sobresurt Filipines, on Bush ja ha enviat 650 marines, 160 dels quals són de les forces especials. En principi han de participar en les maniobres Balikatan amb l'exèrcit filipí, i que teòricament es van planejar fa temps. Els exercicis es faran a l'illa de Basilan, al sud del país, a la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM). En aquesta illa l'exèrcit filipí busca els membres del grup fonamentalista islàmic Abu Sayyaf, que tenen segrestats una parella de missioners dels EUA i una monja filipina. La presidenta filipina, Gloria Macapagal Arroyo, ha estat rebutjant fins ara la presència de marines al país, i de fet el 1990 el senat filipí va prohibir cedir-los bases, però finalment ha claudicat a la pressió de la cúpula militar. El ministre de Defensa filipí ha advertit que els marines podrien quedar-se al país durant

Un grup de militars dels Estats Units en un tanc, durant l'operació "Restaurar l'Esperança" a Somàlia, l'any 1993. Aquella operació, que havia de ser humanitària, va resultar un fracàs, i George W. Bush vol evitar repetir-ho en la nova fase de la lluita antiterrorista.

Alguns analistes creuen que els EUA volen relançar l'economia interior per mitjà del complex militar industrial

un any, i els han donat permís per disparar sempre que sigui "en defensa pròpia".

Alguns mitjans de comunicació de Filipines han denunciat que es tracta d'una guerra encoberta filipinoamericana contra els terroristes. També han criticat que 7.000 soldats filipins desplaçats a la zona no hagin pogut acabar amb els 400 membres d'Abu Sayyaf que es calcula que són, deixant entreveure la connivència que certs militars haurien tingut amb aquest grup. A Bush, li interessa especialment el grup Abu Sayyaf, ja que els acusa d'estar relacionats amb Al-Qaida. De fet, algunes fonts locals destaquen que si bé ara no hi ha proves de relació estable entre els dos grups, sí que n'hi ha del fet que un cunyat de Bin Laden, Jamal Khalifa, va donar diners als fundadors d'Abu Sayyaf, veterans també de la lluita contra els soviètics a l'Afganistan.

Alguns partits d'esquerra filipins asseguen que, a més, Abu Sayyaf va ser creat per militars autòctons i nord-americans el 1992 per lluitar contra els altres grups que reivindiquen un estatus diferenciat

per als musulmans de Filipines, els anomenats moros. La principal d'aquestes guerrilles és el Front Moro d'Alliberament Nacional (FMAN), que va signar un acord de pau amb el govern el 1996 per crear la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM), al sud del país, on hi ha l'illa de Basilan, i on hi ha més pobresa del país. L'FMAN acusa Abu Sayyaf de ser un grup de delinqüents dedicats a segrestar; i alhora l'FMAN també té retrets pel govern i l'exèrcit, als quals acusa de no deixar desenvolupar l'autonomia de Mindanao i de negar-li els recursos que li promet.

L'operatiu filipinoamericà se segueix amb atenció des de Washington. Wolfowitz va dir fa unes setmanes que calia impedir que els grups terroristes internacionals utilitzessin les Filipines i Indonèsia com a "santuàries". Els EUA, però, saben que els suposats santuaris no es poden tancar amb una intervenció a gran escala, ja que provocarien espirals de reacció molt fortes. A Indonèsia, a més, des de 1999 i arran de les massacres a Timor

El Govern dels Estats Units acusa el grup terrorista filipí Abu Sayyaf d'estar vinculat a Al-Qaida d'Ossama Bin Laden, i per això ha enviat marines a aquest país.

Oriental, els EUA no poden enviar material bèl·lic i soldats, per això, de moment, i des de l'11 de setembre, només hi han enviat assessors per fer classes d'antiterrorisme.

Els EUA i el Govern indonesi consideren que grups fonamentalistes locals, com Laskar Jihad, que lluiten contra grups de cristians a les Moluques i les Cèlebes, tenen lligams amb Al-Qaida. Però diversos col·lectius de drets humans d'Indonèsia, com Tapol, han acusat els militars indonesis de ser els que armen aquests grups islàmics fonamentalistes, i alhora de voler vincular el grup armat GAM, que reclama la independència a la regió d'Ache, amb Bin Laden. Però com a Filipines, a Indonèsia també seria molt mal rebuda una intervenció dels EUA, entre altres coses perquè els seus habitants encara recorden que els nord-americans van ser els que més suport van donar a l'exdictador Suharto.

Un altre dels focus de preocupació dels EUA és Malaïsia. La setmana passada, el diari *USA Today*, per exemple, assegurava que un dels principals països on es va preparar l'atac de l'11 de setembre va ser Malaïsia, i presentava com a proves diversa documentació aportada per l'exèrcit dels EUA, i que havia estat presa als talibans. Aquestes proves van servir a la policia malaia per detenir fa un mes a Yazid Sufaat, quan tornava de l'Afganistan,

acusat de ser d'Al-Qaida. A Sufaat, el van enregistrar en vídeo entrevistant-se amb dos dels segrestadors dels avions de l'11 de setembre, a més, l'acusen d'haver comprat explosius amb fins delictius i d'haver donat diners a Zacarias Mousaui, de moment l'únic detingut i acusat en ferm als EUA en relació amb l'atemptat a les Torres Bessones de Nova York.

A més de Sufaat, que per cert és excapità de l'exèrcit, de moment la policia malaia ja ha detingut 47 persones més. També a Singapur han detingut tretze persones sospitoses de pertànyer a grups fonamentalistes malais. El cas de Singapur és especialment sensible pels EUA, ja que és la seu a la regió de 6 mil multinacionals, i és un punt clau en el comerç amb el Pròxim Orient.

Somàlia, de nou. A l'Àfrica els principals objectius de la lluita antiterrorista dels EUA són Somàlia, Iemen i Sudan.

A Somàlia el govern de Bush ha assegurat que és un dels llocs on hi ha més membres d'Al-Qaida, per això, de moment hi té una flota de vaixells i diversos avions que controlen la costa. A més, han congelat els comptes de la principal entitat financera del país, Al-Barakaat, enfonsant encara més l'economia del país. El primer ministre somali nega que hi hagi membres d'Al-Qaida al seu país, però no rebutja que vinguin els marines. Cal

tenir en compte, però, que el Govern somali amb prou feines controla la meitat de la capital i algunes altres zones. La resta del país és en mans de diversos senyors de la guerra i això impossibilita una acció a gran escala. A més, el Govern dels EUA té present el fiasco de l'"operació humanitària" del 1993-94, quan van haver de fugir a corre-cuita d'aquest país. Tot i les reticències que genera la història, Rumsfeld no s'ha estat d'acusar el país i de dir que membres d'Al-Qaida hi "surten i entren".

Pel que fa al Iemen, l'exèrcit dels EUA ja hi ha enviat militars per buscar els socis de Bin Laden que s'hi hagin pogut establir. De fet, és en aquest país on Al-Qaida es va atribuir un atemptat a un vaixell militar dels EUA l'octubre del 2000. Però com Somàlia, també al Iemen no hi ha un estat fort i imperen les lleis de cada clan, cosa que fa difícil buscar els membres d'Al-Qaida, així com és contraproduent per als EUA llançar-hi una gran operació. La fórmula utilitzada fins ara, d'enviar suport puntual a canvi de col·laboració econòmica, és el que més satisfà, de moment, tant als EUA com als governants i senyors de la guerra iemenites.

El tercer país de l'Àfrica és Sudan, on va viure Bin Laden de 1991 a 1996. La dreta republicana del Congrés dels EUA ha insistit més d'una vegada a Bush perquè ataqués aquest estat islàmic, que manté una guerra amb un grup cristià al sud del país. Bush, de moment, només ha accedit a enviar-hi un representant a fer "recomanacions" antiterroristes. També és cert que la premsa americana ha publicat filtracions del Pentàgon on s'estudia la possibilitat de tornar a atacar aquest país, com ja va ordenar Clinton.

Tots aquests països, doncs, estan en el punt de mira dels EUA, que hi exerceix el que s'anomena "Segona fase de la lluita antiterrorista". Caldrà veure fins on arriba aquesta intervenció i si l'Iran, l'Iraq i Corea del Nord són veritablement el proper objectiu militar de Bush, o tan sols representen el paper de dimoni que va jugar l'URSS en la guerra freda, deixant la lluita antiterrorista real per altres zones més pobres i dèbils política i econòmicament.

Oriol Cortacans